

100

zajímavostí
ze starých Brd

II.

pozorovatel si do svého zápisníčku poznamenával jednotlivé charakteristiky dobřívských lidských typů, toho pak využíval při svých divadelních výstupech. Podle Mošnova vyprávění vznikla kniha „Jak jsem se měl na světě“, jejímž autorem je Karel Želenský.

První světová válka na čas přervala úspěšný rozvoj služeb a pohostinství v Dobřívě. A až ve třicátých letech byl hostinec rozšířen o nové pokoje a sál, jak se tehdy psalo: „... rozhodla se Marie Hrubá, potomek rodu Jedličkova, zakladatele Staré hospody, rozbouratí starý taneční sál a postaví nový, který by vyhovoval požadavkům nové doby.“ A v této podobě známe Starou hospodu v Dobřívě dodnes. (mak)

12. SOUBOJ V HOSPODĚ

V době rušné třicetileté války (1618–1648) byla krajina v okolí Dobříva a Strašice sužována různými vojsky a drancujícími dobrodruhy. Zdejší hutě se zabývaly výrobou pro válečné účely, a tak se tady vyráběla munice pro děla a zákopnické náčiní. V roce 1624 koupil částečně zpustlé dobřívské hutě od královské komory Šalamoun Schürer. Ten se snažil v těžké době obnovit provoz a včetně hutí opravil i administrativní budovy s hostincem. A právě v tomto hostinci se v srpnu 1636 strhla hádka mezi dřívějším chráněncem Albrechta z Valdštejna Matyášem Zenettim de Dieum a hejtmanem zbirožského panství Linhartem Korkou z Korkyně. Počátek sporu byl v tom, že Zenetti hrubě kořistil na královském majetku a za hejtmana Korky se mu obchody tak nedařily. Snažil se tedy hejtmana uplatit a naklonit si jeho přízeň: „... nelitoval ani spřežení koní, kočáru, pěkných bambitek stříbrem vykládaných, však nic nespomáhalo, ale nechuť a nenávisť jednoho ke druhému vždy více se zmáhala.“ A tak se Zenetti a hejtman Korka osudného dne dostali do hádky, která přerostla v otevřený souboj na kordy. Zenetti i přes svá zranění hejtmana údajně probodl zezadu a usmrtil. Po tomto činu prchl, ale byl chycen v Liticích za Plzni. Původně měl být potrestán na hrdle, pomocí známých a záruk mu byl postupně trest snižován, až se dostal zpět na svobodu. Nakonec nezaplátil ani celé odškodnění vdově po hejtmanu a dožil se spokojeně vysokého věku. (mak)

13. PENZION TŘEMŠÍN

„Dejte nám laskavě vědět, pane hoteliéře, až otevřete!
Kdo v Rožmitále byl, rád se tam vždy vrací...“

1. května 1929 otevřel Jan Antonín Muchka (1888–1934), v té době nájemce restaurace Panský dům v Rožmitále pod Třemšínem, novostavbu penzionu Třemšín. Penzion byl postaven podle projektu rožmitálského architekta a stavitele Jana Koláře na návrší

nad Rožmitálem. Sliboval překrásný výhled, těsné sousedství brdských lesů a rybník s křišťálově čistou vodou. Nabízel 42 pokojů, noclehárnu pro turisty, rozlehlou jídelnu s prvotřídní kuchyní, knihovnu, velký bufet, kabinet, lovecký salonek... Protože k penzionu patřily pozemky, nechyběly tenisové kurty, rybolov a možnost honitby.

Penzion vedený s velkou láskou a péčí vzbudil mezi hosty nadšení, dobrá pověst byla pro podnik tou nejlepší reklamou. Když majitel J. A. Muchka nečekaně zemřel, živnosti se ujala manželka Anna a devatenáctiletý syn Emil. O své hosty, jak dokládá

17. O HRACHOVIŠTI

Jednou ze zaniklých obcí Středních Brd je i obec Hrachoviště, která se dříve rozkládala na úpatí severního svahu vrchu Beranec nedaleko Podluh. Dnes bychom po ní našli pouze stodolu původně patřící k čp. 4, litinový křížek a pomník připomínající dobu existence obce. Ta byla zřejmě založena v období středověké kolonizace Brd. První nejistou písemnou zmínku najdeme o Hrachovišti z roku 1331. Tehdy obec náležela k nedalekému hradu Valdek. S ním také sdílela i osud hradních pánů. Z hořovického urbáře z roku 1648 se dozvídáme, že „*Hrachoviště – ves, v níž je toliko chalupníků šest; mají roli orných 1 a 3/4 lánu, louky velmi špatné mají. Při té vsi má pán své pěkné lesy, oni pak nemají žádných svých občin, jen co mezi polmi a jich lukami jest*“. Důvodem založení obce tedy nebylo zemědělství, ale převážně prospekce železných rud či zpracování dřeva. Právě díky rudám na Jedové hoře se obec v 18. a 19. století ocitla v časech největší prosperity. S ukončením těžby se obec začala vyliďňovat. V roce 1923 bylo Hrachoviště osadou obce Hvozdec. Tehdy zde bylo 16 domovních čísel. V době německé okupace byla v Brdech vystěhována celá řada vesnic. Hrachoviště nebylo ale zahrnuto do rozšířeného vojenského cvičiště. Jenže pak přišel Vítězný únor 1948 a s ním i změna politické orientace. Naše zbraně se otočily směrem k západu. Na základě zákona o vojenských újezdech č. 169/1949 – prvního oddílu „Zřizování vojenských újezdů a jejich změny“ – bylo započato s přípravou vojenského prostoru v Brdech. V roce 1951 se důsledky těchto rozhodnutí začaly přímo dotýkat i občanů obcí Padrtě, Záběhlé, Kolvína, Velcí a Hrachoviště. Vláda schválila požadavek vysídlení obcí usnesením ze dne 5. února 1952. Obec měla tehdy něco málo přes padesát obyvatel a ti si museli hledat nový domov. Všech 15 čísel popisných bylo během následujících let srovnáno se zemí. Jen výše zmíněná stodola zůstala stát jako smutné memento kdysi malebné brdské obce. (mak)

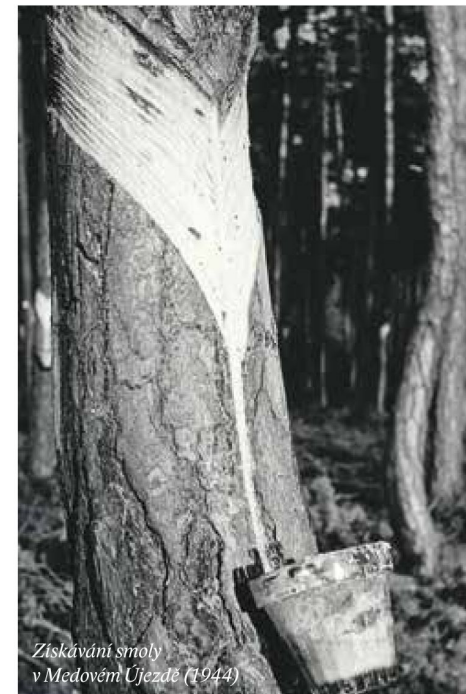
18. BRDŠTÍ SMOLAŘI

Jedním ze starých, dnes již zaniklých brdských řemesel je tzv. smolaření. Z kategorie lesních řemesel se jedná o jedno z nejstarších, protože smola sbíraná ze stromů byla přirozeně jedním z prvních přírodních produktů sbíraných člověkem. K získávání smoly byla nejčastěji využívána borovice, která poskytovala silný a dlouhodobý výron pryskyřice. Při odebírání smoly docházelo k poměrně silnému poškození oddenkové části kmene, která pak byla napadena hnilobou. Tím došlo k znehodnocení nejcennější části stromu. Využití takto poškozených kmenů bylo pak možné pouze pro výrobu paliva v podobě surového dřeva nebo dřevěného uhlí. Z ostatních druhů jehličnanů byla smola získávána výjimečně. A jak se tedy smola ze stromů získávala? Nejčastějším způsobem bylo nařezávání stromů v postupném zvětšování svislého pásu seškrábané kůry a běli, tzv. liziny. Lizina bývala rýhována zářezy ve tvaru V, vytvářenými speciálním nožem, a svodným zářezem uprostřed. Pod nejnovější zářezy byla připevněna sběrná nádobka.

V dřívějších dobách se smola sbírala také tak, že se v kmeni vysekala dutina, která nahrazovala sběrnou nádobku. Říkalo se jí okřín, což je vlastně staročeský název pro misku. Tento způsob byl pro strom velmi destruktivní, a tak se od něj upustilo, i když při sběru „na černo“ byl hojně využíván.

Získaná smola byla při nízké teplotě roztavena a vyčištěna od kousků kůry a drobných nečistot. Poté byla prodána. Nejvíce se používala v pivovarnictví, respektive v bednářství, lodařství nebo i pro výrobu loučí. Také se používala v ostatní řemeslné výrobě, jako v jirchářství či ševcovství.

Písemné informace o tomto zaniklém řemeslu v Brdech a na Podbrdsku bychom našli především ve starých matrikách, kdy se nám objevuje německé jméno Pecher, což by bylo ve volném překladu něco jako Smolař. Ovšem osobní jména nemůžeme přiřadit přímo k zaměstnání dotyčného, a tak abychom se dostali na jistou půdu, nahlédneme do map, kde najdeme celou řadu zajímavých pomístních jmen souvisejících

Získávání smoly
v Medověm Újezdě (1944)

Liškův mlýn v Mítově, foto Helena Špürková

se o drobný roubený mlýnek zvaný Duchoňův či Achačův. Ačkoliv mlýn ukončil svou činnost již za první světové války, dodnes to ve mlýnici vypadá, jako by se tam zastavil čas. I když je zařízení již značně zchátralé, můžeme obdivovat kamenné mlecí složení, moučnici s rohy hasačerta, jež nesly moučný pytlík a mlýnskou hranici, která držela mlecí kameny. Ve mlýně se dochovala i typická černá kuchyně s mohutným komínem a chlebová pec. V akumulaci nádrže je stále voda, nemá však již co pohánět. Vodní kolo už dávno neexistuje a i existence samotného mlýna je nejistá.

Pokud stál mlýn dál od pramene potoka a měl k dispozici větší množství vody, mohl majitel zvýšit kapacitu svého mlýna přidáním dalšího vodního kola a dalšího složení. A tak se na Brdech setkáváme velmi často s mlýny, které měly složení dvě. Jeden takový se dochoval v jižní části Brd v obci zvané Mítov. Tento tzv. Liškův mlýn je v rámci Brd unikátní, protože ačkoliv je celý roubený, je patrový. Podobně velké mlýny se na Podbrdsku vyskytují spíše zděné či jen z části roubené. Mlýn má dochovanou krásnou pavlač a původní vnitřní uspořádání včetně černé kuchyně s dymníkem. Dle pramenů byl mlýn založen v roce 1680 s tím, že samotná stavba pochází z konce 18. století. Z té doby by mohla pocházet i dvojnásobná mlýnská hranice a dochované mlýnské složení, včetně krásné zdobené moučnice. Ale ani tento mlýn, ačkoliv se jedná o kulturní památku, není veřejnosti přístupný. Pokud chcete nějaký mlýn v Brdech navštívit, musíte kousek

dál na sever na samotu nedaleko obce Mešno. Zde stojí na Kornatickém potoce od roku 1879 Mešenský či Pouskův mlýn. I tento mlýn nejprve mlel na kamenných složeních, avšak v roce 1906 byly kameny vyměněny za tři jednopárové mlecí stolice. V tomto mlýně se již mlynář netahal s pytlí, ale zrní a posléze melivo přepravovaly korečkové výtahy, šnekové dopravníky a spádové trubky. Přivezené zrní se vyčistilo od prachu, kamínků a slámy na hranolovém vysévači, posléze od kulovatin a zlomených zrněk na koukolníku. Takto vyčištěné zrní šlo na loupačku, kde bylo zbaveno klíčku a části slupky. Pak už zrní semlely válcové stolice s rýhovanými válci ze skořepinové litiny. Stejně jako ve starém českém mlýně mezi kameny ležákem a běhounem procházelo zrní mezi válci několikrát. Po každém průchodu šel šrot na moučný hranolový vysévač, krupice se pak luštily na staré válcové stolici s porcelánovými válci a třídila na archaické štosce, později pak na moderní reformě. Všechny tyto vyjmenované stroje v Pouskově mlýně najdete, a pokud budete pozorně poslouchat, pan mlynář vám dopodrobna vysvětlí, na co který stroj sloužil a jak se jmenoval. Mnohým mlýnům se ve dvacátém století nevyhnula modernizace vodních motorů, a tak řada mlýnů, a to i těch drobných, vyměnila dřevěné vodní kolo za turbínu, nejčastěji za Francisovu. Příliš mlýnů však v současné době svůj vodní motor neroztáčí. Vždyť na Litavce bylo mlýnů téměř 50 a dnes jich jako malá vodní elektrárna nepracuje ani 10 a obilí mele pouze jediný! Tím je mlýn Dubských čp. 1 v Bohutíně a na rozdíl od výše jmenovaných se od devadesátých let 20. století opět točí a mele pšenici, žito a občas dokonce konopí.

Těch skutečně velkých industriálních mlýnů v okolí Brd mnoho není. Pár jich nalezneme na Litavce. Například na sever od Jinců stojí Budilův mlýn, zvaný též Pod Plešivcem. Dochovala se čtyřpodlažní mlýnice, která je dnes bez mlynářské technologie, a vila pana mlynáře, která může pocházet z počátku 20. století. Zachovalo se i vodní dílo a u mlýna běží malá vodní elektrárna. Podobné uspořádání měl i parní mlýn Hermína, postavený roku 1914 v Rožmitále pod Třemšínem. Ten však v roce 2012 shořel a o pět let později byla zbořena i vila, která ke mlýnu patřila. (šim)

29. PÁTÝ HAMR

Jihovýchodně od Rožmitálu pod Třemšínem stával tzv. Pátý hamr, postavený v roce 1701 za arcibiskupa Jana Josefa hraběte Breunera. Tehdy vznikly i další dva hamry a dvě vysoké pece, Jez a Obžera. Pátý hamr sloužil ke zkoušování surového železa, které produkovala vysoká pec pod rybníkem Jez. Několik let poté, co vysoká pec navždy vyhasla, v roce 1892, byl provoz hamru na nějaký čas zastaven. Znovu se rozběhla kladiva v roce 1904. 20. března 1926 celý areál i s pozemky prodalo arcibiskupství Josefu a Marii Kalivodovým. Následně byl hamr opraven a v roce 1927 znovu spuštěn. Josef Kalivoda začínal jako úředník v městských železárnách města Rokycan v Kamenném Újezdu

1390 s pečeti Václava IV., začínající latinskými slovy, která bychom volně přeložili jako „*list Václava, krále římského a českého na železné doły u vsi Jince, daný některým soukromým osobám...*“.

Z této listiny vyplývá, že král Václav IV. uděluje privilegium Mikulášovi z Radnic a Jaklínovi ze Strašic k vystavění železné hutě. Král v listině zmiňuje: „*Oznamujeme tímto listem, že po zralé úvaze a s naším jistým vědomím k tomu účelu, aby železné doły ve vsi Jincích, které z nedbalosti majitelů, jak se zdálo, zcela zanikly, byly naší péčí obnoveny...*“ Z textu je tedy patrné, že huť zde stála již dříve, ale kdo byl jejím zakladatelem, o tom zde bohužel není zmínka. I přesto se jedná o velmi cenný dokument dokládající těžbu a zpracování železné rudy v Brdech. Král dovolil, aby zmínění Jaklín a Mikuláš vykoupili vlastními penězi vhodné pozemky pro své domy a hutě. Dále se praví, že „*titíž Mikuláš a Jaklín budou mít svobodnou hroudu, z níž se dělá železo, která se obecně nazývá ruda, a pro její přivážení a odvážení podobně svobodné cesty, jak se za starodávna zachovávalo; ale také na předem určených pozemcích budou mít podobně svobodnou krčmu, pekaře, kováře, krejčího a řezníka, bez nichž nemohou pohodlně žít*“.

Z listiny se také dozvídáme zajímavou informaci o právu rybolovu v místě původního náhonu k zaniklé huti. V zázemí hospodářství Jaklína a Mikuláše pak byl i les. O tom, jak se vedlo obnovené huti dál, mnoho nevíme. V šeru středověku se nám ztrácí i povědomí o osobnosti Mikuláše z Radnic. Bližší informace známe jen o Jaklínovi ze Strašic, který byl železníkem a plzeňským měšťanem. Připomínán je 13. prosince 1388 v Plzni. Archeolog Karel Nováček pak vyslovil hypotézu, že sídlo Jaklína by mohlo být lokalizováno na nedávno objevené tvrzi na úpatí Kamenné ve Strašicích. (mak)

43. PEŠKŮV DUB

Nedaleko obce Těně směrem na Zaječov roste památný strom, kterému se přezdívá Peškův dub. Tento název získal v poměrně nedávné době podle rokycanského učitele a botanika Josefa Peška. Historie dubu je však mnohem starší. Vypráví se, že byl v dřívějších dobách takzvaným maršálem. Co vlastně označovalo slovo „maršál“? To vysvětlují staří pamětníci. Ti říkají, že to byl strom, který byl hraničním neboli mezníkem. Dub byl tehdy uznán jako druh, který po celá staletí vzdoroval přírodním podmínkám a přetrval mnohé živelné bouře. Naši předci takovéto stromy označovali za tzv. lízy a do kmenů vyřezávali nebo vypalovali různá znamení. Mezi ta patřily kříže, šipky, letopočty a někdy i celá jména. V časopise Mladé Rokycansko, který vycházel ve třicátých letech minulého století, se píše, že dubu je něco přes 500 let. Také prý pamatuje samotného vojevůdce Jana Žižku z Trocnova, který měl zničit nedaleký klášter Svatou Dobrotivou. Časem dub pomalu stárl a vnitřek stromu odehňoval, až byl celý vykotlaný, a právě do této dutiny prý vložili za sedmileté války pruští vojáci sošku Panny Marie,

Peškův dub, foto Tomáš Makaj

která je uchována dodnes v nedalekém klášteře. Další příběh se pak týká pohřbených vojáků nedaleko tohoto památného stromu.

Osamělý dub letní byl prohlášen za památný strom roku 1985 pro svůj pěkný solitérní vzrůst, který podkresluje malebné prostředí, a jeho skutečný věk je odhadován na 300 let. Výška stromu činí 16 metrů a obvod kmene 467 cm. (mak)

44. BRDSKÝ METEORIT

Psal se rok 1824, když „*po 8. hodině ranní v okolí Hořovic, při jasné nezamračené obloze, byli četní lovci, ptáčníci, pastýři a jiní vylekáni přírodním jevem, který podle jejich výpovědi spočíval ve dvou slabších ranách za hučení a pískání ve vzduchu*“.

O tom, že by se mohlo jednat o pád meteoritu, v prvních okamžicích neměl nikdo tušení a nenapadlo to ani vrchního úředníka Böhma z Hořovic, který vyšetřoval podivný úkaz. Domníval se, že se jedná o výbuch nedaleké prachárny kdesi ve vltavském údolí, což byla tehdy obvyklá věc. Jenže náhoda tomu chtěla, že v Hořovicích pobýval toho času profesor Českého vysokého učení technického Karel Augustin Neumann a ten byl mimo jiné i odborníkem na meteority. Paní hraběnka z Vrba mu sdělila informaci o této zajímavé události a o pár dní později přispěchal na zámek i vyšší úředník Böhme se zprávou, že zajímavý úkaz nebyl výbuchem prachárny, ale že „*jeden občan v Žebráku našel kámen na povrchu zčernalý, uvnitř šedě zbarvený*“.

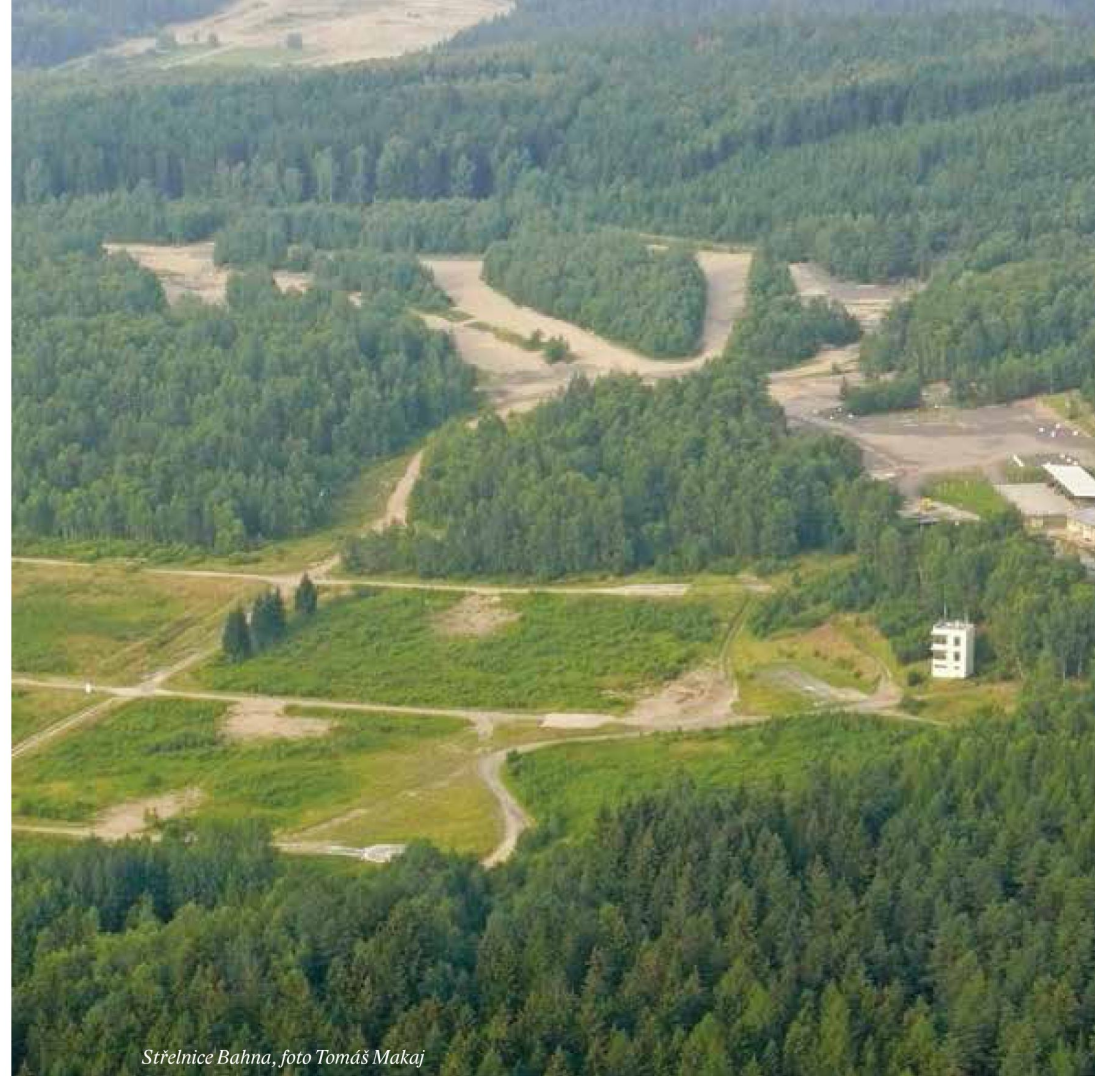
Teorie o výbuchu prachárny vzala za své a na návrh K. A. Neumanna byla zřízena zvláštní komise, která se vydala 25. října do

obcích kolem roku 1890 a většina z nich přišla z Třebechovic pod Orebem. Poměrně zruční dělníci přecházeli od vlastních výrobků spíše k montážní práci. Zámkaři tak pracovali pro rokycanskou firmu Julia Gutha a plzeňskou Karla Hermanna. Pracovní doba v dílnách byla jedenáctihodinová. O tom, jak dílna vypadala, se dozvídáme také ze zmíněného protokolu: „V každé dílně jest šlapací soustruh na vytáčení a leštění zámeků a vodorovná, rovněž šlapací vrtačka na vrtání klíčových dírek a podobné práce.“ Díly k zámkům byly vyráběny z poměrně nekvalitních starých plechů, a tak montáž byla poměrně náročná. V Guthově rokycanské továrně byly vyšší platy, a tak výroba byla přeložena na Podbrdsko, kde se méně platilo. Situace zámkařů byla mnohem horší než u dalších řemeslníků – cvokařů. Proto většina z nich rušila své živnosti a nechávala se zaměstnávat v blízkých komárovských železárnách.

Co se týče počtu vyrobených zámeků, dokázali obratnější dělníci vyrobit za týden 80 kusů menších zámeků. Náklady na výrobu se v době před první světovou válkou zvyšovaly, a tak se toto řemeslo blížilo k zániku. Ve vedlejší Olešné existovala ještě dílna zámkaře Baleye, která vyráběla takzvané „fexírové“ zámky z vlastních součástek. Jeho specialitou pak byly zámky vlastní konstrukce. Původně zaměstnával 30 dělníků a vyvážel zámky do Rumunska. V době před první světovou válkou měl osm dělníků. Blízkost komárovských železáren mu však odlákávala dělníky, a tak provoz stagnoval, až zcela skončil. Taktéž tomu bylo ve Svaté Dobrotivě a v Zaječově, kde provoz v zámkařských dílnách ukončilo vypuknutí válečného konfliktu. (mak)

81. VZNIK STŘELNICE NA BAHNECH

V současnosti máme název „Bahna“ spojen s každoroční akcí oslav Dne pozemního vojska, který používá název bývalého vojenského cvičiště a střelnice. Jejich historie začala v dobách první republiky a souvisela s provozem strašických kasáren, ač se nachází na katastru obce Dobřív. Již v roce 1934 bylo rozhodnuto o zřízení pěchotní střelnice v lokalitě „Bahna“, jejíž tehdejší rozloha činila přibližně 200 hektarů. Vzhledem k politické situaci ve střední Evropě a nutnosti bránit republiku se neobjevily žádné protesty, jako tomu bylo při vzniku dělostřelecké střelnice v Brdech. O rok později se začalo s horečným budováním. Na jaře roku 1935 byla dokončena potřebná zařízení k bezpečnému provozování střelnice. Výměrem okresního úřadu v Rokycanech ze dne 22. května 1935 bylo uděleno povolení k používání polní pěchotní střelnice v západní části vojenského prostoru v Brdech. V době od 27. června do 14. srpna téhož roku se vystřídaly v ostré cvičné střelbě všechny pěší pluky ze západních, severozápadních a jihozápadních Čech. V lese zvaném „Stará Jedlová“ bylo zřízeno v září a říjnu 1935 házelisté ručních granátů. Střelnici navrhl podplukovník Josef Sucharda, který tehdy velel 4. hraničářskému praporu ve Vimperku. Po dokončení střelnice projevil velitelé

Střelnice Bahna, foto Tomáš Makaj

jednotlivých praporů svoje uznání. Jen místní si smutně povzddechli nad tím rachotem a kronikář obce Dobřív napsal: „Z míst, kde v nedávné době šuměly krásné lesy, zaznívá střelba pušek, kulometů a dunivé rány granátů. Přátelé lesa bolestně patří na změnu, která tu nastala, ale myšlenka, že se to děje pro obranu státu, usmiřuje je s novými poměry.“ Ostrý provoz střelnice v roce 1935 poukázal na její poměrně malou rozlohu, dále byla také prokázána jistá bezpečnostní rizika při používání nových typů zbraní. Dne 23. dubna 1936 bylo oznámeno zemským vojenským velitelstvím v Praze, že bude střelnice v tomto roce ještě rozšířena přibráním dalších ploch a že dojde k vybudování nových krytů. Na základě tohoto rozhodnutí bylo provedeno 7. května 1936 na polní pěchotní střelnici místní šetření k projednávání navržení dalších bezpečnostních opatření. Léto roku 1936 znamenalo pro polní pěchotní střelnici celou řadu změn. V jejím prostoru začala

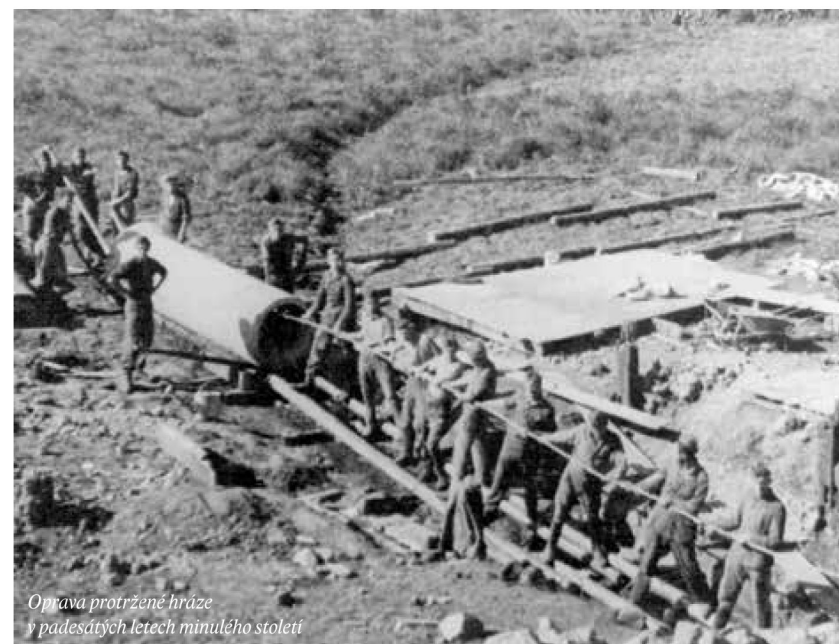

celou cvokařskou dílnu. Jednou z ozdob povozu byly nápisy vytvořené ze zatlučených hřebíků „Zdráv buď král náš!“ a „Zdráva buď královna naše!“ . Jenže časy se mění a od čtyřicátých let předminulého století začala tato ruční výroba hřebíků upadat. Objevila se strojová výroba, která znamenala konec letitých veřtatů. Vznikaly velké nové továrny v Plzni či Žatci. Strojová výroba začala ručně kované hřebíky vytlačovat z Bavorska či z rozsáhlého trhu na Balkáně. Cvočkaři začali přicházet o práci a existencionální starosti dolehly i na podbrdské Hořovice: „*Jedeš-li po dráze kolem Hořovic, vypadá město po pahrbku rozložené, s tím tmavým lesíkem nad sebou a s tím ručejem v oudolí, se zámečkem vlevo a se svými nalepenými domečky vpravo ,na Drahách‘ jako jesle. Zvláště v zimní večer, když sníh stráně vroubí a hravá světýlka v oknech proskakují, je obraz rozkošný. Od Hořovic kupí se zimavé pahrbky k jižní i severní straně. Rozkošná jsou tu oudolí, půda dosti ourodná, nahoře lesy bohaté, dole bystré vody, krajina je již od přírody určena k průmyslu, k práci, k výdělku. Jenže té práce nasito příliš mnoho, výdělek že tu roste spoře a bídně jako neživý mech na prahnoucí nahé skále! Když bůh práci rozdává rukama oběma – čím má pak žehnat!?*“ Ano, bída a bídné výdělky cvočkařů byly jako sud se střelným prachem.

Existencionální potíže dělníků obrátily hněv především proti obchodníkům, kteří byli většinou židovského původu. V Hostomicích byl nejvíce poškozen obchod Sammuela Brunnera, dále byly vydrancovány obchody Filipa Lowyho, Abrahama Fischera, Josefa Pollaka, Enocha Lowitusa, Lazara Robitschka, Abrahama Pollaka, Israela Zacha a Josefa Steindlera, obchodníka v Běštíně. Zasahovat proti demonstrantům a rabujícími museli hořovičtí četníci, kteří byli záhy posíleni o vojsko z Prahy. Situace se v Hostomicích uklidnila, ale plamen vzpoury přeskočil do Hořovic. Zde došlo k dalším pútkám cvočkařů s četníky, kteří povolali na pomoc vojsko. Ozvala se střelba, které padl za oběť 71letý hostinský František Kukla. O krvavých událostech se donesly zvěsti až do Prahy, kde se o nich psalo v novinách. A na základě těchto informací vyrazil i Jan Neruda na výlet do „kraje bídy“: „*Je to vždy jen neskonalá bída, která na tebe z oka bušičova hledí. Stálá ta bída je jen jedna, svět těch bušičů je tak malý, tak omezený, že jej i bídák brzy až na dno promyslí.*“ (mak)

99. SPORY O VODOVOD

Výstavba rokycanského vodovodu v oblasti Třítrubeckého potoka na počátku dvacátého století se stala závažným zásahem do hydrogeologických poměrů v oblasti centrálních Brd a hned na svém počátku se stala předmětem sporů mezi mlynáři a průmyslovými

Oprava protržené hráze
v padesátých letech minulého století